Socialförsäkringsutskottets betänkande 1987/88:31

om extra höjning av basbeloppet m.m. (prop. 1987/88:121 och prop. 1987/88:150 bil. 2)

SfU
1987/88:31

Propositionerna

Proposition 1987/88:121

I proposition 1987/88:121 om extra höjning av basbeloppet m.m. har regeringen

dels föreslagit riksdagen att anta de inom socialdepartementet upprättade förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i lagen (1987:1318) om procentsats för uttag av avgift för åren 1988 och 1989 till försäkringen för tilläggspension,

dels berett riksdagen tillfälle att ta del av vad som i propositionen anförts om ett okorrigerat basbelopp.

Lagförslagen återfinns i bilaga till betänkandet.

Proposition 1987/88:150

FEMTE HUVUDTITELN

I proposition 1987/88:150 bilaga 2, litt. C och D. har regeringen (socialdepartementet) föreslagit riksdagen

1. att till Vårdbidrag för handikappade barn – utöver vad som begärts i proposition 1987/88:100 bilaga 7 – för budgetåret 1988/89 anvisa ytterligare 6 000 000 kr.
2. att till Bidragsförskott – utöver vad som begärts i proposition 1987/88:100 bilaga 7 – för budgetåret 1988/89 anvisa ytterligare 22 000 000 kr.
3. att till Barnpensioner – utöver vad som begärts i proposition 1987/88:100 bilaga 7 – för budgetåret 1988/89 anvisa ytterligare 3 000 000 kr.
4. att till Särskilt bidrag för vissa adoptivbarn – utöver vad som begärts i proposition 1987/88:100 bilaga 7 – för budgetåret 1988/89 anvisa ytterligare 50 000 kr.
5. att till Folkpensioner – utöver vad som begärts i proposition 1987/88:100 bilaga 7 – för budgetåret 1988/89 anvisa ytterligare 605 000 000 kr.

Motioner väckta med anledning av proposition 1987/88:121

1987/88:Sf28 av Carl Bildt m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen avslår det till propositionen fogade förslaget till Lag om ändring i lagen (1987:1318) om procentsats för uttag av avgift för åren 1988 och 1989 till försäkringen för tilläggspension,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av finanspolitiska och stabiliseringspolitiska åtgärder i kompletteringspropositionen.

1987/88:Sf29 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens proposition 1987/88:121,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till åtgärder för att förbättra vård och omsorg i enlighet med vad som anförts i motionen.

1987/88:Sf30 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att fr.o.m. den 1 januari 1989 höja folkpensionens grundbelopp till 98 % av basbeloppet för ensamstående och med motsvarande höjning för makar,

2. att riksdagen beslutar att fr.o.m. den 1 januari 1989 höja pensionstillskotten för ålderspensionärer till 50 % av basbeloppet och för förtidspensionärer till 100 % av basbeloppet.

1987/88:Sf31 av Daniel Tarschys och Anne Wibble (fp) vari yrkas att riksdagen beslutar avslå propositionen.

1987/88:Sf32 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1987/88:121 samt att därvid som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om fördelningspolitiska ambitioner inom pensionssystemet,

2. att riksdagen beslutar höja folkpensionen till 98 % av basbeloppet,

3. att riksdagen beslutar höja pensionstillskottet till 50 % av basbeloppet för ålderspensionärer och till 100 % av basbeloppet för förtidspensionärer,

4. att riksdagen beslutar att alla pensionärer med låg eller ingen ATP tillerkänns rätt till pensionstillskott.

Motion väckt med anledning av proposition 1987/88:150

1987/88:Fi28 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

15. att riksdagen avslår regeringens förslag om ytterligare anslag till vårdbidrag för handikappade barn, bidragsförskott, barnpensioner, särskilt bidrag för vissa adoptivbarn och folkpensioner.

Basbeloppet

Inledning

I samband med devalveringen av den svenska kronan hösten 1982 framhölls att en förutsättning för att devalveringen skulle få avsedd effekt var att inga grupper skulle få kompensation för de prisökningar som devalveringen då ledde till.

Pensionerna, som är anknutna till basbeloppet och därmed till konsumentprisindex, skulle med oförändrade regler ha räknats upp motsvarande de prisökningar som förorsakades av devalveringen.

Företrädare för pensionärernas organisationer förklarade sig emellertid beredda att i den besvärliga ekonomiska situation som landet befann sig i göra samma uppoffringar som övriga grupper i samhället. För pensionärernas del innebar detta att vid beräkningen av basbeloppet för år 1984 avräknades 4 % av prisutvecklingen, dvs. den beräknade delen av devalveringseffekten t.o.m. december 1983 (prop. 1983/84:40, SfU 10, rskr. 85).

Denna uppoffring har till en del kompenserats genom att ett tilläggsbelopp till basbeloppet på 400 kr. infördes den 1 juli 1987 (prop. 1986/87:100, SfU 10, rskr. 175). Härigenom har pensionärerna kompenserats för 1,66 % av devalveringseffektens 4 %. Med hänsyn till att avsikten med tilläggsbeloppet var att pensionshöjningen skulle kvarstå även på sikt ingår tilläggsbeloppet fr.o.m. år 1988 i underlaget vid beräkning av basbeloppet (prop. 1986/87:133, SfU 22, rskr. 326).

Extra höjning av basbeloppet

I proposition 1987/88:121 framhålls att det återstår 2,34 % av den devalveringseffekt för vilken pensionärerna bör kompenseras och att detta liksom vid det tidigare kompensationstillfället bör ske i form av en extra höjning av basbeloppet. Genom ett sådant förfarande kommer kompensationen att ges till samma pensionärskategorier som fick avstå från höjningen år 1984 och med ett belopp som motsvarar den då uteblivna höjningen av basbeloppet. De 2,34 % som återstår att kompensera för motsvarar i nuvarande penningvärde en höjning av basbeloppet med 600 kr.

Mot bakgrund av den positiva utvecklingen av den svenska ekonomin förordas i propositionen att den resterande delen av kompensationen för devalveringseffekten återläggs så att den kommer pensionärerna till godo fr.o.m. den 1 januari 1989. Återläggningen bör ske genom att underlaget för beräkningen av basbeloppet för år 1989 och framåt höjs med 600 kr. För de enskilda pensionärerna innebär basbeloppshöjningen en extra pensionshöjning med 864 kr. per år för en pensionär utan ATP och med 1 476 kr. per år för en pensionär med genomsnittlig ATP. Förslaget innebär en årlig ökning av de allmänna pensionsutgifterna med 2 650 milj. kr., varav 1 210 milj. kr. avser folkpension och 1 440 milj. kr. avser ATP.

I propositionen tas också upp frågan om ett okorrigerat basbelopp. Riksdagen har nämligen i en skrivelse till regeringen (rskr. 1983/84:83)

begärt att regeringen skulle överväga möjligheten att fastställa ett okorrigerat basbelopp, vilket följde konsumentprisindex, vid sidan av det som tillämpas inom ramen för lagen om allmän försäkring. Skälet var bl.a. att man inom andra områden utnyttjade basbeloppet som om det följde konsumentprisindex. Departementschefen framhåller med anledning härav att genom den föreslagna höjningen av basbeloppet kommer sambandet mellan konsumentprisindex och basbelopp inom ramen för lagen om allmän försäkring att återställas. Därigenom bortfaller enligt hennes mening skälen att överväga möjligheten att fastställa ett s.k. okorrigerat basbelopp och riksdagens skrivelse kan därmed lämnas utan övrig åtgärd.

I motion Sf29 av Bengt Westerberg m.fl. yrkas avslag på förslaget om extra höjning av basbeloppet (yrkande 1 delvis). Motionärerna anser att det är viktigare att satsa på vård och omsorg för gamla och sjuka än att höja pensionerna för alla och i motionen pekas på en rad områden där särskilda insatser behövs. Sålunda begär motionärerna i yrkande 2 förslag till åtgärder för att förbättra vård och omsorg för de gamla.

Daniel Tarschys och Anne Wibble framhåller i motion Sf31 att en förändring av basbeloppet får konsekvenser på en rad andra områden och då dessa konsekvenser inte har redovisats i propositionen anser motionärerna att förslaget om extra höjning av basbeloppet bör avslås.

I motion Sf32 av Olof Johansson m.fl. kritiseras den fördelningspolitiska profil som regeringens förslag har fått. Enligt motionärerna blir effekterna av förslaget att de bättre ställda pensionärerna gynnas på de sämst ställda pensionärernas bekostnad och detta förhållande är enligt deras mening skäl för avslag på förslaget. Motionärerna föreslår i stället, för att förbättra situationen för de sämst ställda pensionärerna, att såväl folkpensionernas nivå som pensionstillskotten höjs. Sålunda begärs i yrkande 2 att folkpensionens grundnivå höjs med två procentenheter till 98 % av basbeloppet och i yrkande 3 att pensionstillskottet för ålderspensionär höjs med två procentenheter till 50 % av basbeloppet och att pensionstillskottet för förtidspensionär höjs med fyra procentenheter till 100 % av basbeloppet. Därutöver begär motionärerna i yrkande 4 att riksdagen beslutar att alla pensionärer med låg eller ingen ATP tillerkänns rätt till pensionstillskott.

Även Lars Werner m.fl. anser i motion Sf30 att kompensationen till pensionärerna av fördelningspolitiska skäl bör utgå genom en höjning av grundpensionen och pensionstillskottet. De begär därför i yrkande 1 en höjning av folkpensionens grundbelopp fr.o.m. den 1 januari 1989 till 98 % av basbeloppet för ensamstående och en motsvarande höjning för makar samt i yrkande 2 att pensionstillskotten höjs fr.o.m. den 1 januari 1989 till 50 % av basbeloppet för ålderspensionärer och till 100 % av basbeloppet för förtidspensionärer.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är angeläget att pensionärerna till fullo kompenseras för den uppoffring som gjordes i anslutning till devalveringen hösten 1982 och utskottet delar uppfattningen att det ekonomiska läget medger en sådan kompensation fr.o.m. den 1 januari 1989.

Beträffande frågan om i vilken form denna kompensation skall utgå anser utskottet att någon annan åtgärd än en förbättring av pensionerna inte kan komma i fråga.

Vad härefter gäller valet mellan en förbättring av pensionerna genom ett tilläggsbelopp till basbeloppet eller genom en kombination av höjd grundnivå på folkpensionen och höjda pensionstillskott vill utskottet hänvisa till de uttalanden som utskottet gjorde våren 1987 vid behandlingen av förslaget om tilläggsbelopp till basbeloppet (se SfU 1986/87:10 s. 8).

Utskottet konstaterade därvid att nettoeffekterna för pensionärerna av de båda metoderna inte skiljer sig i någon högre grad. Detta beror på den inverkan beskattningsreglerna och KBT-systemet har. Det s.k. extra avdraget vid beskattningen av pensionärer liksom det kommunala bostadstillägget utgår fullt ut till ålderspensionärer med pensionstillskott eller med så låg ATP att denna inte överstiger vad som kan utgå i pensionstillskott. Vid högre pensionsförmåner eller sidoinkomster av annat slag trappas såväl det extra avdraget som bostadstillägget av efter hand som inkomsten stiger. Varje höjning av grundpensionen, pensionstillskotten eller basbeloppet innebär att avtrappningen måste justeras uppåt i inkomstklasserna om inte alltför kraftiga marginaleffekter skall uppstå. Även om pensionärer med endast folkpension och pensionstillskott skulle få en något högre kompensation genom en nivå- och pensionstillskottshöjning än genom en basbeloppshöjning så kan förhållandet bli omvänt för pensionärer med mycket låg ATP. För pensionärer med högre ATP ger en basbeloppshöjning i regel en något bättre kompensation. Vid bedömningen av vilken metod som är att föredra fäste utskottet stort avseende vid regeringens syfte med att föreslå ett tilläggsbelopp, nämligen att till en del kompensera pensionärerna för den avräkning på basbeloppshöjningen som skedde till följd av devalveringen av den svenska kronan i oktober 1982. Eftersom avräkningen berörde såväl folkpensionärer som ATP-pensionärer ansåg utskottet det rimligt att kompensationen skedde genom ett höjt basbelopp.

Enligt utskottets mening bör även kompensationen för den återstående devalveringseffekten ske genom en extra höjning av basbeloppet särskilt med beaktande av att kompensationen härigenom kommer att ges till samma pensionärskategorier som fick avstå från höjningen år 1984 och med ett belopp som motsvarar den då uteblivna höjningen av basbeloppet. Utskottet tillstyrker således propositionens förslag om en extra höjning av basbeloppet och avstyrker bifall till motionerna Sf29, Sf30, Sf31 och Sf32 i nu behandlade delar.

Utskottet har vidare ingen erinran mot vad som i propositionen anförts om ett okorrigerat basbelopp.

Avgiftsuttag till försäkringen för tilläggspension under år 1989

I proposition 1987/88:121 framhålls att kostnadsökningen för ATP-systemet till följd av den föreslagna extra höjningen av basbeloppet fr.o.m. den 1 januari 1989 kan beräknas till 1 440 milj. kr. årligen. Enligt propositionen bör en motsvarande förstärkning ske av ATP-systemets inkomster. Sålunda föreslås i propositionen att ATP-avgiften höjs med 0,4 procentenheter till 11,0 % av avgiftsunderlaget för år 1989.

I motionerna Sf29 av Bengt Westerberg m.fl., Sf31 av Daniel Tarschys och Anne Wibble och Sf32 av Olof Johansson m.fl. yrkas avslag på propositionen

även i denna del. Även motionärerna i motion Sf28 av Carl Bildt m.fl. yrkar avslag på förslaget om höjning av ATP-avgiften eftersom de anser att en sådan höjning är onödig. Motionärerna framhåller att även om pensionsutbetalningarnas storlek i ATP-systemet redan överstiger de inbetalningar som görs ökar fortfarande AP-fondernas reala värde till följd av de ränteinkomster som fondkapitalet genererar. En höjning av avgiftsuttaget i enlighet med regeringsförslaget skulle ytterligare öka fondernas reala storlek under nästkommande år, vilket enligt deras uppfattning inte är vare sig nödvändigt eller önskvärt. I motionen begärs också ett tillkännagivande om behovet av finanspolitiska och stabiliseringspolitiska åtgärder i kompletteringspropositionen.

Utskottet kan konstatera att genom det nu framlagda och av utskottet tillstyrkta förslaget om extra höjning av basbeloppet kommer utgifterna för ATP-systemet att öka kraftigt fr.o.m. den 1 januari 1989. Utgiftsökningen har i propositionen beräknats till 1 440 milj. kr. årligen. Med hänsyn till den stora betydelse ATP-systemet har för pensionärernas ekonomiska trygghet är det enligt utskottets mening angeläget att motverka tendenser till obalans mellan utgifter och inkomster i systemet. Sålunda anser utskottet – i likhet med departementschefen – att den ovannämnda utgiftsökningen bör kompenseras med en motsvarande inkomstförstärkning av ATP-systemet. Den i propositionen föreslagna höjningen av ATP-avgiften med 0,4 procentenheter synes enligt utskottets mening väl avvägd. Utskottet tillstyrker således propositionen även i nu behandlad del och avstyrker bifall till motionerna Sf29, Sf31 och Sf32 i motsvarande delar samt till motion Sf28 yrkande 1.

Vad slutligen gäller frågan om behovet av finanspolitiska och stabiliseringspolitiska åtgärder kan utskottet endast konstatera att denna fråga får prövas av finansutskottet i samband med behandlingen av kompletteringspropositionen, och motion Sf28 yrkande 2 bör således inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Anslagsfrågor

Såsom framhålls i proposition 1987/88:121 innebär förslaget om en extra höjning av basbeloppet en årlig ökning av de allmänna utgifterna för folkpension med 1 210 milj. kr. Därtill kommer kostnadsökningar utanför pensionsområdet.

Till följd härav föreslår regeringen i proposition 1987/88:150 bilaga 2, att ytterligare medel anvisas för de anslag i statsbudgeten som avser basbeloppsanknutna förmåner avseende andra hälften av budgetåret 1988/89. Sålunda föreslås att under anslaget C 3. Vårdbidrag för handikappade barn anvisas ytterligare 6 milj. kr., under anslaget C 4. Bidragsförskott ytterligare 22 milj. kr., under anslaget C 5. Barnpensioner ytterligare 3 milj. kr., under anslaget C 6. Särskilt bidrag för vissa adoptivbarn ytterligare 50 000 kr. samt under anslaget D 2 Folkpensioner ytterligare 605 milj. kr.

I motion Fi28 yrkande 15 av Bengt Westerberg m.fl. hänvisas till att motionärerna yrkat avslag på förslaget om extra höjning av basbeloppet och till följd härav yrkas i motionen avslag på regeringens förslag om ytterligare medelsanvisning.

Utskottet har ovan tillstyrkt förslaget om extra höjning av basbeloppet och i konsekvens härmed tillstyrker utskottet även regeringens förslag om ytterligare medelsanvisning under de nämnda anslagen. Motion Fi28 yrkande 15 avstyrks följaktligen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *extra höjning av basbeloppet*
att riksdagen med avslag på motion 1987/88:Sf29 yrkande 1 i denna del och yrkande 2, motion 1987/88:Sf30, motion 1987/88:Sf31 i denna del och motion 1987/88:Sf32 yrkande 1 i denna del samt yrkandena 2, 3 och 4 antar i proposition 1987/88:121 framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. beträffande *okorrigerat basbelopp*
att riksdagen lämnar utan erinran vad som i proposition 1987/88:121 anförts om ett okorrigerat basbelopp,

3. beträffande *avgiftsuttag till ATP*
att riksdagen med avslag på motion 1987/88:Sf28 yrkande 1, motion 1987/88:Sf29 yrkande 1 i denna del, motion 1987/88:Sf31 i denna del, och motion 1987/88:Sf32 yrkande 1 i denna del antar i proposition 1987/88:121 framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1987:1318) om procentsats för uttag av avgift för åren 1988 och 1989 till försäkringen för tilläggspension,

4. beträffande *behovet av finanspolitiska och stabiliseringspolitiska åtgärder*
att riksdagen avslår motion 1987/88:Sf28 yrkande 2,

5. beträffande *medelsanvisningen*
att riksdagen med bifall till proposition 1987/88:150, bil. 2, litt. C och D och med avslag på motion 1987/88:Fi28 yrkande 15
dels till *Vårdbidrag för handikappade barn* – utöver av riksdagen tidigare anvisat förslagsanslag (SfU 1987/88:15, rskr. 144) – för budgetåret 1988/89 anvisar 6 000 000 kr.,
dels till *Bidragsförskott* – utöver av riksdagen tidigare anvisat förslagsanslag (SoU 1987/88:12, rskr. 178) – för budgetåret 1988/89 anvisar 22 000 000 kr.,
dels till *Barnpensioner* – utöver av riksdagen tidigare anvisat förslagsanslag (SfU 1987/88, rskr. 197) – för budgetåret 1988/89 anvisar 3 000 000 kr.,
dels till *Särskilt bidrag för vissa adoptivbarn* – utöver av riksdagen tidigare anvisat förslagsanslag (SoU 1987/88:12, rskr. 178) – för budgetåret 1988/89 anvisar 50 000 kr.,
dels till *Folkpensioner* – utöver av riksdagen tidigare anvisat förslagsanslag (SfU 1987/88:18, rskr. 197) – för budgetåret 1988/89 anvisar 605 000 000 kr.

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Nils Carlshamre (m), Börje Nilsson (s), Ralf Lindström (s), Margareta Andrén (fp), Karin Israelsson (c), Gullan Lindblad (m), Lena Öhrsvik (s), Nils-Olof Gustafsson (s), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m), Ingegerd Elm (s), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk) och Ingegerd Anderlund (s).

Reservationer

1. Extra höjning av basbeloppet (mom. 1)

Margareta Andrén och Kenth Skårvik (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Utskottet vill" och på s. 5 slutar med "behandlade delar." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser för sin del att ytterligare höjningar av skattetrycket för att finansiera nya reformer inte bör genomföras, och utskottet motsätter sig därför den föreslagna höjningen av ATP-avgiften och den utvidgade omsättningsskatten på värdepapper. Det finns därmed inte utrymme för en extra höjning av basbeloppet i enlighet med regeringens förslag. Därtill kommer att denna teknik för att höja pensionerna leder till att de pensionärer som redan har högst inkomster får det största påslaget. Basbeloppet bör dock givetvis justeras upp i takt med konsumentprisindex varje år.

Utskottet kan konstatera att det är inom vården och omsorgen för de gamla som de stora behoven av resurser finns. Gamla människor skall inte behöva riskera en sämre vård därför att de är gamla. Utskottet delar därför den i motion Sf29 framförda uppfattningen att det är viktigare att nu satsa på vård och omsorg för dem som är gamla och sjuka än att höja pensionerna för alla. De insatser som därvid är särskilt viktiga är enligt utskottets mening följande.

Ett särskilt stimulansbidrag på 100 milj. kr. per år under fem år bör införas för att stimulera kommunerna att övergå till nya boendeformer för de åldersdementa, s.k. gruppboende. Därutöver bör ett särskilt stimulansbidrag på 100 milj. kr. per år under fem år införas för att stimulera en ombyggnad av gamla vårdinstitutioner så att alla som vill kan få ett eget rum. Vidare bör ytterligare 200 milj. kr. per år anslås för insatser mot köerna till gråstarrs-, höftleds- och kranskärlsoperationer samt strålbehandling av cancerpatienter.

Utskottet anser således att riksdagen bör avslå förslaget om en extra höjning av basbeloppet och i stället begära förslag till åtgärder för att förbättra vård och omsorg för de gamla i enlighet med det anförda.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *extra höjning av basbeloppet*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Sf29 yrkande 1 i denna del och yrkande 2 och motion 1987/88:Sf31 i denna del samt med avslag på motionerna 1987/88:Sf30 och 1987/88:Sf32 yrkande 1 i denna del och yrkandena 2, 3 och 4

dels avslår i proposition 1987/88:121 framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Extra höjning av basbeloppet (mom. 1)

Karin Israelsson och Rune Backlund (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Utskottet vill" och på s. 5 slutar med "behandlade delar." bort ha följande lydelse:

Utskottet vill inledningsvis betona vikten av att pensionärernas ekonomiska standard tryggas. Särskilt gäller det de sämst ställda pensionärerna, dvs. pensionärer med enbart folkpension eller folkpension och pensionstillskott. Utskottet är därför starkt kritiskt mot regeringens förslag om en extra höjning av basbeloppet, eftersom förslaget medför att de stora ökningarna kommer de pensionärer till del som redan har en hög pension, medan människor med en låg pension får mycket små höjningar.

Enligt utskottets mening bör kompensationen till pensionärerna ha en helt annan fördelningspolitisk profil. Utskottet förordar i stället att folkpensionens grundnivå höjs med två procentenheter till 98 % av basbeloppet och att pensionstillskotten höjs med två procentenheter till 50 % av basbeloppet för ålderspensionärer och med fyra procentenheter till 100 % av basbeloppet för förtidspensionärer. Därutöver bör alla pensionärer med låg eller ingen ATP få rätt till pensionstillskott.

Utskottet anser således att riksdagen bör avslå propositionens förslag om en extra höjning av basbeloppet och begära förslag om höjda pensionsbelopp i enlighet med det anförda.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *extra höjning av basbeloppet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Sf30 och 1987/88:Sf32 yrkande 1 i denna del och yrkandena 2–4 och med anledning av motion 1987/88:Sf29 yrkande 1 i denna del och motion 1987/88:Sf31 i denna del samt med avslag på motion 1987/88:Sf29 yrkande 2

dels avslår i proposition 1987/88:121 framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Extra höjning av basbeloppet (mom. 1)

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Utskottet vill" och på s. 5 slutar med "behandlade delar." bort ha följande lydelse:

Utskottet kan konstatera att regeringens förslag om en extra höjning av basbeloppet med 600 kr. ger störst utdelning till dem som har de högsta pensionerna. Motiveringen härtill är att de med de högsta pensionerna fick avstå mest vid devalveringen. Enligt utskottets mening medförde emellertid devalveringen prisökningar på alla områden såsom mat, hyror m.m., varvid de med låg pension fick exakt lika stora prishöjningar som de med hög pension. Därtill kommer att basbeloppshöjningar innebär att inkomstklyftorna mellan dem som har låg och hög pension ökar, medan en höjning av grundpensionen ger motsatt effekt.

Enligt utskottets uppfattning bör således av fördelningspolitiska skäl kompensationen till pensionärerna i stället utgå genom höjning av grundpensionen och pensionstillskottet. Därvid bör folkpensionens grundnivå höjas med två procentenheter till 98 % av basbeloppet och pensionstillskottet med två procentenheter till 50 % av basbeloppet för ålderspensionärer och med fyra procentenheter till 100 % av basbeloppet för förtidspensionärer.

Regeringen bör framlägga förslag om höjda pensioner i enlighet med det anförda och i så god tid att förslaget kan träda i kraft den 1 januari 1989.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *extra höjning av basbeloppet*

att riksdagen med bifall till motionerna 1987/88:Sf30 och 1987/88:Sf32 yrkande 1 i denna del och yrkandena 2–3, och med anledning av motionerna 1987/88:Sf29 yrkande 1 i denna del och 1987/88:Sf31 i denna del samt med avslag på motionerna 1987/88:Sf29 yrkande 2 och 1987/88:Sf32 yrkande 4

dels avslår i proposition 1987/88:121 framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,

dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Avgiftsuttag till ATP (mom. 3)

Nils Carlshamre, Gullan Lindblad och Siri Häggmark (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet kan" och slutar med "yrkande 1." bort ha följande lydelse:

Såsom framhållits i motion Sf28 ökar AP-fondernas reala värde kontinuerligt till följd av de ränteinkomster som fondkapitalet genererar trots att pensionsutbetalningarnas storlek överstiger de inbetalningar som görs. En höjning av avgiftsuttaget såsom föreslagits i proposition 1987/88:121 skulle således medföra att fondernas reala storlek ökar ytterligare under nästkommande år, och utskottet delar motionärernas uppfattning att det saknas anledning härtill.

Utskottet avstyrker därför bifall till regeringens förslag om en höjning av ATP-avgiften.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *avgiftsuttag till ATP*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Sf28 yrkande 1, motion 1987/88:Sf29 yrkande 1 i denna del, motion 1987/88:Sf31 i denna del, och motion 1987/88:Sf32 yrkande 1 i denna del avslår i proposition 1987/88:121 framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1987:1318) om procentsats för uttag av avgift för åren 1988 och 1989 till försäkringen för tilläggspension,

5. Avgiftsuttag till ATP (mom. 3)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Margareta Andrén och Kenth Skårvik (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet kan" och slutar med "yrkande 1." bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan uttalat att ytterligare höjningar av skattetrycket för att finansiera nya reformer inte bör genomföras och därför motsatt sig en höjning av ATP-avgiften. En sådan höjning skulle också inteckna ytterligare löneutrymme och därmed försvåra nästa års avtalsrörelse. Utskottet, som avstyrkt förslaget om en extra höjning av basbeloppet och i stället förordat olika insatser för vård och omsorg av de gamla, avstyrker således regeringens förslag om en höjning av ATP-avgiften.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *avgiftsuttag till ATP*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Sf28 yrkande 1, motion 1987/88:Sf29 yrkande 1 i denna del, motion 1987/88:Sf31 i denna del, och motion 1987/88:Sf32 yrkande 1 i denna del avslår i proposition 1987/88:121 framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1987:1318) om procentsats för uttag av avgift för åren 1988 och 1989 till försäkringen för tilläggspension,

6. Avgiftsuttag till ATP (mom. 3)

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Karin Israelsson och Rune Backlund (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet kan" och slutar med "yrkande 1." bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan avstyrkt förslaget om en extra höjning av basbeloppet och i stället förordat höjda grundpensioner och pensionstillskott. Någon ytterligare kostnad för ATP-systemet uppkommer således inte, och utskottet avstyrker därför regeringens förslag om en höjning av ATP-avgiften.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *avgiftsuttag till ATP*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Sf28 yrkande 1, motion 1987/88:Sf29 yrkande 1 i denna del, motion 1987/88:Sf31 i denna del, och motion 1987/88:Sf32 yrkande 1 i denna del avslår i proposition 1987/88:121 framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1987:1318) om procentsats för uttag av avgift för åren 1988 och 1989 till försäkringen för tilläggspension,

7. Medelsanvisningen (mom. 5)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Margareta Andrén och Kenth Skårvik (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "avstyrks följaktligen." bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan avstyrkt förslaget om en extra höjning av basbeloppet och i stället förordat olika insatser för vård och omsorg av de gamla. Några ytterligare medel för de anslag i statsbudgeten som avser basbeloppsanknutna förmåner behöver därför inte anvisas, och utskottet avstyrker således regeringens förslag om ytterligare medelsanvisning.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Fi28 yrkande 15 avslår proposition 1987/88:150, bil. 2, litt. C och D,

8. Medelsanvisningen (mom. 5)

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Karin Israelsson och Rune Backlund (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "avstyrks följaktligen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan avstyrkt förslaget om en extra höjning av basbeloppet och i stället förordat höjda grundpensioner och pensionstillägg. Utskottets sålunda gjorda ställningstagande innebär en annan fördelning av utgifterna på statsbudgeten än vad regeringens förslag innebär. Utskottet avstyrker därför nu regeringens förslag om ytterligare medelsanvisning och förutsätter att regeringen återkommer med förslag om erforderlig medelsanvisning i samband med framläggande av förslag om höjda grundpensioner.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Fi28 yrkande 15 avslår proposition 1987/88:150, bil. 2, litt. C och D,

Under förutsättning av bifall till reservation 3

Margó Ingvardsson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "avstyrks följaktligen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har ovan avstyrkt förslaget om en extra höjning av basbeloppet och i stället förordat höjda grundpensioner och pensionstillägg. Utskottets sålunda gjorda ställningstagande innebär en annan fördelning av utgifterna på statsbudgeten än vad regeringens förslag innebär. Utskottet avstyrker därför nu regeringens förslag om ytterligare medelsanvisning och förutsätter att regeringen återkommer med förslag om erforderlig medelsanvisning i samband med framläggande av förslag om höjda grundpensioner.

dels att moment 5 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

5. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med bifall till motion 1987/88:Fi28 yrkande 15 avslår proposition 1987/88:150, bil. 2, litt. C och D,

Särskilt yttrande

Margareta Andrén och Kenth Skårvik (båda fp) anför:

Vi har i reservation 3 till utskottets betänkande SfU 1987/88:18 begärt förslag om att pensionstillskott skall utgå även till de s.k. undantagandepensionärerna. Riksdagen har nyligen behandlat detta betänkande och därvid avslagit reservationen.

Vi vidhåller emellertid vår uppfattning och delar således de synpunkter som motionärerna i motion Sf29 framfört i denna fråga. Med hänsyn till att riksdagen nyligen avgjort frågan avstår vi dock nu från något yrkande i denna del.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 6 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring[1] skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
6 §[2]	
Inom den allmänna försäkringen skall de beräkningar, som anges i denna lag, göras med anknytning till ett basbelopp.	
Basbeloppet fastställs av regeringen för varje år och utgör *24 500* kronor multiplicerat med det tal (jämförelsetal) som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i november året före det som basbeloppet avser och prisläget i november *1986*. Basbeloppet avrundas till närmaste hundratal kronor.	Basbeloppet fastställs av regeringen för varje år och utgör *26 400* kronor multiplicerat med det tal (jämförelsetal) som anger förhållandet mellan det allmänna prisläget i november året före det som basbeloppet avser och prisläget i november *1987*. Basbeloppet avrundas till närmaste hundratal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1989. Äldre bestämmelser gäller för tid före ikraftträdandet. De nya bestämmmelserna tillämpas första gången vid fastställande av basbeloppet för år 1989.

[1] Lagen omtryckt 1982: 120.
[2] Senaste lydelse 1987: 368.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1987:1318) om procentsats för uttag av avgift för åren 1988 och 1989 till försäkringen för tilläggspension

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1987:1318) om procentsats för uttag av avgift för åren 1988 och 1989 till försäkringen för tilläggspension att avgiftsuttaget för år 1989 skall utgöra 11,00 procent i stället för 10,60 procent.

gotab Stockholm 1988 15365